

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת תולדות

עבודה וברכה

אצל יצחק אבינו מודגשת מאוד הברכה שמגיעה אליו מלמעלה, ולעומת זאת אצל יעקב אבינו מודגשים העבודה והמאמץ. מה היחס בין עבודת האדם - בגשמיות וברוחניות - לבין ברכת ה'?

שלום לידידינו היקרים!

לעומת אברהם אבינו שעלה מאור כשדים, התהלך בארץ לארכה ולרחבה, ונלחם נגד ארבעת המלכים - יצחק אבינו מתואר בתורה כדמות 'סבילה'. את העקדה אברהם אבינו עשה, אשה הביא לו עבד אברהם, וגם כאשר המשק שלו מתברך, אין זה בגלל העבודה שלו, אלא בגלל ברכה מלמעלה - "וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ויברכהו ה'".

אצל יצחק אבינו היה גלוי שכל מה שיש לו וקורה לו מגיע אליו כברכה מלמעלה ולא כתוצאה של העבודה שלו, ולכן הוא לא מתואר כ'פעיל'. הברכה אצלו כל כך לא קשורה למה שהוא עושה עד שאמרו עליו "זבל פרדותיו של יצחק, ולא כספו וזהבו של אבימלך".

גם השם שלו, יצחק, מדגיש את התענוג שיש בקבלת ברכה מלמעלה: אדם צוחק כאשר קורה לו משהו מפתיע, כמו סיום מפתיע של מלתא דבדיחותא, או תחפושת לא צפויה וכדומה. אצל יצחק אבינו הכל מגיע אליו כברכה מלמעלה, במפתיע, וזה בא לידי ביטוי בשמו - יצחק.

לכן הדבר הכי חשוב שיצחק אבינו מעביר לדורות הבאים הוא הברכות שלו. יצחק אבינו הוא "פסיבי", כי הוא מצפה רק לברכה שמגיעה מלמעלה, ולכן הפסיביות שלו היא עצמה ברכה, כי היא צינור לברכת ה'. יצחק אבינו כאילו לא עושה כלום חוץ מלברך, אבל הברכה שלו היא עשייה, והיא יקרה וחשובה מאוד בעיני האנשים המעשיים שסביבו.

יצחק ורבקה, יעקב ועשיו

יצחק אבינו שקוע ונתון בכך שה' מברך ורוצה לברך כל הזמן, ולכן לא כל כך משנה לו מי מקבל את הברכה. ה' רוצה לברך, וכל מי שרוצה לקבל את הברכה הזו מוזמן לבוא ולקבל. ככל שהאדם יותר רוצה בברכות, כך הוא יותר יוכל לקבל את השפע שכל הזמן 'נוזל' ויורד

מלמעלה, ולכן מצד יצחק דווקא עשיו אמור לקבל את הברכות, כיוון שעשיו מאוד רוצה בהן.

לעומת יצחק, שנתון בכך שה' מברך, רבקה אמנו מתעניינת גם בשאלה האם מי שמקבל את הברכה הוא כלי ראוי אליה. יצחק אבינו נתון בנותן הברכה, בה', שכן מאז העקדה יצחק אבינו נתון רק ברצון של ה' ואין לו רצון אחר. לעומת זאת עשיו הרשע לא נתון בנותן הברכה, אלא בכך שהוא רוצה את הברכה. כאשר אדם שקוע בכך שהוא רוצה את הברכה, ומתעלם מה', מנותן הברכה, הלהיטות לקבל את הברכה עלולה לקלקל. עשיו מאוד רוצה לקבל את הברכות, וככל שהוא יותר להוט לקבל את הברכות, כך הוא יותר מתעלם מנותן הברכה ושובח ממנו.

לעומת עשיו, שמאוד רוצה את הברכות ומתעלם מנותן הברכה, יעקב מפחד לקחת את הברכות. הוא לא רוצה להיות איש גס שמעניין אותו רק האם הוא קיבל את הברכה, ולא מעניין אותו האם הוא ראוי לקבל אותה, ולכן הוא מהסס מלקבל את הברכות, כי הוא לא יודע האם הוא ראוי לקבל אותן. לכן רבקה חושבת שדווקא יעקב הוא כלי ראוי לקבל את ברכותיו של יצחק.

עשיו הוא "איש ציד", והוא לא צריך להתאמץ מידי בשביל לקבל את מה שהוא רוצה. הוא לא משקיע מאמץ לאורך זמן, אלא כאשר הוא רוצה לאכול הוא צד ציד, וכאשר הוא שוב רוצה לאכול הוא צד שוב. לעומת זאת יעקב אבינו הוא "יושב אוהלים", והוא צריך לעבוד עם המקנה מבוקר ועד ערב, ולדאוג ולטפח את העדר לאורך זמן: בשביל שיהיה צמר טוב, צריך לדאוג לכך מראש, ובשביל שיהיו כבשים בריאות וולדות טובים צריך לדאוג לכך מראש וכו', וכפי שיעקב יאמר ללבן הארמי בפרשה הבאה "הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה, ותידד שנתי מעיני".

ככל שהאדם עובד יותר קשה, כך הוא יודע יותר לייקר את הברכה שמגיעה אליו מלמעלה, ולהודות עליה לה'. בנוסף, חלק מהקושי שבעבודה הוא שאף פעם לא ברור מה יהיו התוצאות בסוף, וכפי שכתוב "הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע". האדם עובד, אבל הברכה היא מה'. כאשר האדם עובד קשה, ויודע שאף על פי כן הברכה לא תלויה במעשה ידיו - הוא יותר ויותר מודע לכך שהברכה מגיעה מלמעלה, מה'.

כשם שבעבודתם עשיו רגיל לקבל את מה שהוא רוצה בלי מאמץ גדול, ויעקב רגיל לעבוד, והוא לא מתייחס לברכה כדבר שבוודאי יגיע - כך זה גם לגבי קבלת הברכה מיצחק אבינו: עשיו מתכוון לקבל את הברכות כדבר מובן מאליו, ולעומת זאת יעקב לא יודע האם הוא ראוי, ולא מקבל זאת כמובן מאליו, וזה גורם לו להיות כלי ראוי לקבל את הברכות.

היחס בין העבודה לברכה

בעבודת ה' היחס בין העבודה לברכה שמגיעה מלמעלה הוא נושא יסודי. גם בגשמיות וגם ברוחניות על האדם לדעת שעליו לעבוד, ויחד עם זה בסופו של דבר הברכה מגיעה מלמעלה, מה', והמאמץ מצד עצמו לא יכול להביא את הברכה.

היחס הזה בין העבודה לברכה נלמד מיצחק אבינו ומיעקב אבינו, כלומר לאדם צריך להיות מקום בנפש שבו הוא כמו יצחק, ומקום בנפש שבו הוא כמו יעקב:

מצד אחד על האדם להיות נתון בקשר עם ה', כך שהברכה תבוא אליו מלמעלה בדרך ממילא, בלי שהוא יהיה שקוע בה, כמו יצחק. מצד שני ברכת ה' היא דבר יקר שאנחנו שמחים ולא רוצים להתעלם ממנו. בברכה ה' מגלה את עצמו אלינו ומאיר לנו ומחיה אותנו, וזה חשוב ויקר לנו מאוד. כדי שנהיה כלי ראוי לברכה, עלינו לעבוד לשם כך: עלינו להדגיש שהברכה לא מגיעה אלינו כי 'מגיע לנו', וכי אנחנו ראויים מצד עצמנו ומצד עבודתינו לכך, אלא היא מגיעה מלמעלה, מצד הבחירה והרצון של ה' והשמחה של ה' בנו. העבודה שלנו היא לרצות מאוד שה' יאיר לנו מצד אחד, ומצד שני להתאמץ להיות מודעים לכך שהברכה לא מגיעה בזכותינו, והיא לא משהו שאנחנו יכולים לאחוז ולקחת אותו. הברכה מגיעה מה', ולכן היא תמיד מגיעה מלמעלה, ועלינו להתאמץ להרגיש שהברכה תלויה בנותן הברכה, בה', ולא בנו.

שבת שלום!

בית 'עוד יוסף חי'

